

A

آزمون آزمایشی ۲۱ فروردین

دفترچه پاسخ تشریحی

ویژه پایه دهم

گروه آزمایشی علوم انسانی

مرحله
۱۰

۱۴۰۴-۱۴۰۵

گزینهدو
مؤسسه آموزشی فرهنگی

تذکرات مهم ↓

➤ آزمون پیشرفت تحصیلی مرحله ۱۱ گزینه دو، در روز جمعه ۴ اردیبهشت ۱۴۰۵ برگزار می‌گردد.

➤ دانش‌آموز گرامی، جهت استفاده از خدمات اختصاصی خود مانند کارنامه‌های هوشمند بعد از آزمون ارزشیابی، بانک سؤال گزینه دو، رفع اشکال هوشمند و...، با استفاده از شماره داوطلبی (به‌عنوان نام کاربری) و کد ملی خود (به‌عنوان رمز عبور) وارد وب‌سایت گزینه دو به آدرس www.gozine2.ir شوید.

➤➤ در صورتی که اینترنتی ثبت نام کرده‌اید، رمز عبور شما همان رمزی است که خودتان انتخاب نموده‌اید.

➤ کارنامه‌های آزمون ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مرحله ۱۰ به صورت کامل، با فاصله زمانی کوتاهی پس از آزمون مطابق اطلاعیه اعلام شده، بر روی پایگاه اینترنتی گزینه دو به آدرس www.gozine2.ir قرار می‌گیرد. در صورت بروز اشکال در دریافت کارنامه، موضوع را از طریق نمایندگی شهر خود پیگیری نمایید.

دانش‌آموز گرامی، شما می‌توانید با اسکن تصویر بالا به وسیله گوشی هوشمند و یا تبلت خود، به صفحه اینستاگرام مؤسسه گزینه دو وارد شوید.

[gozine2.ir](https://www.instagram.com/gozine2.ir)

مدیر واحد آموزش تخصصی: محمدرضا محمدهاشمی

معاون تولید محتوا: علی الفتی

گروه ریاضی

استاد سرپرست: سید محمد سیدشاکری

کارشناسان	طراحان	مستوفی دروس:
سید مهدی عابدی • سید علی موسوی راد	سید امیرمحمد سیدشاکری • علی فرمد	ریاضی و حسابان: علی افضل زاده دستیاران: عباس سعیدی - وحید جعفری
علی صادقی • مانی خدابنده	سعید اکبرزاده • هادی کاظم نژاد	هندسه: مستوفی دروس: سعید اکبرزاده دستیار: هادی کاظم نژاد
حسین خواجهوند • مانی خدابنده	امیدرضا پورحسینی	آمار و احتمال: مستوفی دروس: سعید اکبرزاده دستیار: فرهاد فرزانی
پوپک مقدم	محمد خانگلدی	ریاضی تجربی: مستوفی دروس: ایمان اردستانی دستیاران: وحید جعفری - مهدی پوررضایی
امیرحسین حریری • ایمان حسین زاده	علیرضا صحرایی • عباس مالکی	ریاضی و آمار: مستوفی دروس: حسین افسری دستیاران: مهدی پوررضایی - عباس مالکی

گروه علوم

استاد سرپرست: محمد حسین کشانی

کارشناسان	طراحان	مستوفی دروس:
علی جوهری • میلاد حاتمی • نرگس حسینی	سعید خورشیدی نسب • رضا بهنامی	زیست شناسی: مستوفی دروس: بتول خواجه پور
مریم گلی حسن لو	یوسف صباغی • محسن داودی	فیزیک: مستوفی دروس: منصور داوودوندی دستیار: ساناز دریکوندی
محمد احمدی	محمدعلی توسلی فر • یاسر راش • بابک اسفندی	شیمی: مستوفی دروس: سید حامد میرقادری دستیار: حسین سعادت
فرزانه صاعدی • روزبه اسحاقیان • حسن علیمحمدی	فرزانه رجایی • عباس روزبهانی • حسن علیمحمدی	زمین شناسی: مستوفی دروس: شکیبا کریمی

گروه انسانی

استاد سرپرست: اکبر آخوندی

کارشناسان	طراحان	مستوفی دروس:
محمدصادق حسام زاده • محمدصدرا حسینی	مینا پزنگ • محمدحسین صفایی • حمزه کریم تباح فر • هادی قورزایی • محمدرضا پیرو • امیرمهدی اسفندی	علوم و فنون ادبی: مستوفی دروس: محمدرضا پیرو دستیار: سپهر سالارکیا
مهتاب شیرازی • هستی ناصح	علیرضا مختاری • آزاده میرزایی • الهام میرزایی • مبینا تاجیک	جامعه شناسی: مستوفی دروس: الهام رضایی دستیار: فاطمه صفری
علی شکرلی • فاطمه یاری	نگین تربیتی • حسین سعادت بهشتی • مهدی پارچه باف دولتی	روان شناسی: مستوفی دروس: سیده ضحی سکاکی دستیار: ثنا کاشیان
فاطمه نظری • مهتاب شیرازی • سارا حمزه • صبا پهلوان	ولدی برجی • حمیدرضا قائد امینی • آریا ذوقی • سید محسن ماهینی • جواهر فرحات • امینه کارآمد	زبان عربی: مستوفی دروس: پویا رضاداد محمدحسین حقیقت
مهتاب شیرازی • محمدصدرا حسینی	مهسا اصغری • سیده ساره زاهدی	تاریخ: مستوفی دروس: سیده ساره زاهدی
مهتاب شیرازی • محمدصدرا حسینی	سیده ساره زاهدی • الهه ریاحی نسب • محسن سلیمانی	جغرافیا: مستوفی دروس: الناز گنج کار دستیار: الهه ریاحی نسب
ابوالفضل میرمحمدی • سپهر علی پور • امیررضا علیزاده	فاطمه شریف زاده • محسن انصاری • محمدحسین خدام	فلسفه و منطق: مستوفی دروس: سعید رحیمیان دستیاران: محمدحسین خدام - فرزان مختاری نژاد
کوثر رعدی	میترا چینی ساز • طاهره کریمی • علی محسنی • آیدانا رستمی • محمدرضا مبارکی • آرش بدری	اقتصاد: مستوفی دروس: امیر محمدبیگی دستیار: محمدرضا مبارکی

ریاضی

۱- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۳، درس ۲)

- آنچه اکثر مردم «حد وسط» می نامند، نزد آمارشناسان به «میانگین» معروف است. برای محاسبه میانگین، به داده های خود به عنوان فهرستی از اعداد نگاه می کنیم؛ همه اعداد را با هم جمع کرده و بر تعدادشان تقسیم می کنیم.
- وقتی با داده دور افتاده مواجه هستیم، معمولاً میانه بازتاب بهتری از داده ها نسبت به میانگین دارد.
- به طور کلی، برای برنامه ریزی و تصمیم گیری، میانگین بهتر از میانه است.
- «مد»، مقداری از متغیر است که بیشترین فراوانی را دارد. مد یکی از معیارهای گرایش به مرکز است. برای محاسبه مد فقط کافی است فراوانی داده ها را با هم مقایسه کنیم. البته مد ممکن است منحصر به فرد نباشد. مد، ملاک تصمیم گیری در رأی گیری هاست.

حد وسط نزد آمارشناسان، میانه نیست بلکه میانگین داده هاست، بنابراین گزینه ۳ پاسخ است.

۲- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۳، درس ۲)

- اگر n مشاهده به صورت X_1, X_2, \dots, X_n داشته باشیم، میانگین آن ها را با نماد \bar{X} نمایش می دهیم و به صورت زیر تعریف می گردد:
- $$\bar{X} = \frac{X_1 + X_2 + \dots + X_n}{n}$$
- میانه داده وسطی داده های مرتب شده است، پس از مرتب کردن داده ها مقداری که تعداد داده های بعد از آن با تعداد داده های قبل از آن برابر است، میانه است. اگر تعداد داده ها زوج باشد، میانه برابر با میانگین دو داده وسطی مرتب شده است.

برای پیدا کردن میانه، داده ها را از کوچک به بزرگ مرتب می کنیم:

۱, ۳, ۵, ۵, ۷, ۸, ۱۰, ۱۳, ۱۳, ۱۶, ۱۸, ۲۰

$$\text{میانه} = \frac{۸ + ۱۰}{۲} = ۹$$

چون تعداد داده ها ۱۲ تا است، میانه برابر با میانگین داده های ششم و هفتم است:

بنابراین داده های بزرگ تر از میانه، به صورت ۱۰, ۱۳, ۱۳, ۱۶, ۱۸, ۲۰ می باشد و میانگین آن ها برابر است با:

$$\bar{X} = \frac{۱۰ + ۱۳ + ۱۳ + ۱۶ + ۱۸ + ۲۰}{۶} = \frac{۹۰}{۶} = ۱۵$$

۳- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۳، درس ۱)

- پارامتر جامعه یک مشخصه عددی است که توصیف کننده جنبه خاصی از جامعه است و در صورتی که داده های کل جامعه در اختیار باشند، قابل محاسبه است.
- آماره نمونه یک مشخصه عددی است که توصیف کننده جنبه خاصی از نمونه است. آماره از یک نمونه به نمونه دیگر تغییر می کند، ولی پارامتر جامعه همیشه ثابت است.

با توجه به نکات بالا، $\frac{۲}{۳}$ پارامتر است؛ زیرا مشخصه ای مربوط به کل جامعه است و $\frac{۳}{۵}$ آماره است؛ زیرا مشخصه ای مربوط به نمونه است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۳، درس ۲)

۴- پاسخ: گزینه ۱

- اگر n مشاهده به صورت x_1, x_2, \dots, x_n داشته باشیم، «میانگین» آن‌ها را با نماد \bar{x} نشان می‌دهیم و به صورت زیر تعریف می‌شود:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

- «مد»، مقداری از متغیر است که بیشترین فراوانی را دارد. مد یکی از معیارهای گرایش به مرکز است. برای محاسبه مد فقط کافی است فراوانی داده‌ها را با هم مقایسه کنیم. البته مد ممکن است منحصر به فرد نباشد. مد، ملاک تصمیم‌گیری در رأی‌گیری‌هاست.

چون داده‌ها متمایز هستند و هیچ دو داده‌ای با هم برابر نیست، برای آنکه داده‌های آماری، دارای مد باشد، باید متغیر x با یکی از داده‌ها برابر باشد که در این صورت، متغیر x همان مد می‌باشد. از طرفی طبق فرض سؤال، مد و میانگین با هم برابرند، پس داریم:

$$\bar{x} = \frac{55 + 60 + 65 + 70 + 80 + 90 + x}{7} = x \Rightarrow \frac{420 + x}{7} = x \Rightarrow 7x = 420 + x \Rightarrow 6x = 420 \Rightarrow x = 70$$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۳، درس ۲)

۵- پاسخ: گزینه ۱

- (میانگین موزون): هرگاه داده‌های آماری x_1, x_2, \dots, x_n به ترتیب دارای فراوانی f_1, f_2, \dots, f_n باشند، میانگین آن‌ها که «میانگین موزون» یا «میانگین وزنی» نامیده می‌شود، از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$\bar{x} = \frac{x_1 \times f_1 + x_2 \times f_2 + \dots + x_n \times f_n}{f_1 + f_2 + \dots + f_n}$$

اگر نمره درس ریاضی را x در نظر بگیریم، میانگین موزون نمرات برابر است با:

$$\text{میانگین موزون} = \frac{4(x) + 3(20) + 2(16/5) + 3(14)}{4 + 3 + 2 + 3} = \frac{4x + 60 + 33 + 42}{12} = \frac{4x + 135}{12}$$

طبق فرض سؤال، میانگین موزون نمرات، برابر با $16/25$ است، پس داریم:

$$\frac{4x + 135}{12} = 16/25 \Rightarrow 4x + 135 = 195 \Rightarrow 4x = 60 \Rightarrow x = 15$$

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۲، درس ۴)

۶- پاسخ: گزینه ۳

- اگر در معادله سهمی $a < 0$ باشد، شکل سهمی به صورت خواهد بود. در این حالت سهمی در نقطه رأس خود دارایبیشترین مقدار است و مختصات آن به صورت $S(\frac{-b}{2a}, f(\frac{-b}{2a}))$ می‌باشد.

ابتدا طول رأس سهمی را به دست آورده، سپس آن را در معادله سهمی جایگذاری کرده و عرض رأس سهمی را به دست می‌آوریم:

$$\text{طول رأس سهمی: } x = -\frac{3}{-2} = \frac{3}{2}$$

$$\text{عرض رأس سهمی: } y = -\left(\frac{3}{2}\right)^2 + 3\left(\frac{3}{2}\right) - a = -\frac{9}{4} + \frac{9}{2} - a = \frac{9}{4} - a$$

طبق فرض سؤال، بیشترین مقدار سهمی، برابر با $2/5$ است، پس عرض رأس سهمی را برابر با $2/5$ قرار داده و مقدار a را محاسبه می‌کنیم:

$$\frac{9}{4} - a = 2/5 = \frac{5}{2} \Rightarrow a = \frac{9}{4} - \frac{5}{2} = \frac{9}{4} - \frac{10}{4} = -\frac{1}{4}$$

۷- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۳، درس ۲)

- اگر همه داده‌ها را با عدد ثابتی جمع (یا تفریق) کنیم، میانگین داده‌ها با آن عدد ثابت، جمع (یا تفریق) می‌شود.
- اگر همه داده‌ها را در عدد ثابتی ضرب (یا تقسیم) کنیم، میانگین داده‌ها در آن عدد ثابت، ضرب (یا تقسیم) می‌شود.

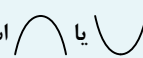
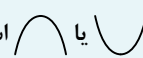
اگر میانگین داده‌های x_1, x_2, \dots, x_{10} را برابر با \bar{x} در نظر بگیریم، میانگین داده‌های $4x_1 - 6, 4x_2 - 6, \dots, 4x_{10} - 6$ برابر با $4\bar{x} - 6$ می‌باشد. طبق فرض سؤال، \bar{x} نصف $4\bar{x} - 6$ است، پس داریم:

$$\bar{x} = \frac{4\bar{x} - 6}{2} \Rightarrow \bar{x} = 2\bar{x} - 3 \Rightarrow \bar{x} = 3$$

بنابراین میانگین داده‌های $2x_1, 2x_2, \dots, 2x_{10}$ برابر با $2\bar{x}$ ، یعنی $2 \times 3 = 6$ می‌باشد و گزینه ۱ پاسخ است.

۸- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۲، درس ۴)

- معادله تابع درجه دوم در حالت کلی به صورت $f(x) = ax^2 + bx + c$ است که در آن $a \neq 0$ می‌باشد. نمودار آن به یکی از دو صورت یا است که به آن «سهمی» می‌گوییم. در سهمی به معادله $y = ax^2 + bx + c$ ، نقطه‌ای به طول $x = -\frac{b}{2a}$ رأس سهمی است.

تعداد نهال‌های اضافی کاشته شده را برابر با x و مقدار محصول را برابر با y در نظر می‌گیریم. طبق فرض سؤال، داریم:

$$y = (30 + x)(40 - x) = -x^2 + 10x + 1200$$

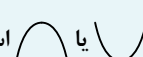
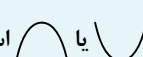

بیشترین مقدار سهمی در نقطه رأس آن رخ می‌دهد و تعداد نهال‌های اضافی که باید کاشته شوند، برابر با طول رأس سهمی می‌باشد:

$$x = \frac{-10}{-2} = 5 \quad \text{طول رأس سهمی}$$

بنابراین بیشترین میزان محصول برداشتی، به‌ازای کاشت ۵ نهال اضافی به‌دست می‌آید و گزینه ۱ پاسخ است.

۹- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۲، درس ۴)

- معادله تابع درجه دوم در حالت کلی به صورت $f(x) = ax^2 + bx + c$ است که در آن $a \neq 0$ می‌باشد. نمودار آن به یکی از دو صورت یا است که به آن «سهمی» می‌گوییم. در سهمی به معادله $y = ax^2 + bx + c$ ، نقطه‌ای به طول $x = -\frac{b}{2a}$ رأس سهمی است.
- اگر در معادله سهمی $a < 0$ باشد، شکل سهمی به صورت خواهد بود. در این حالت سهمی در نقطه رأس خود دارای بیشترین مقدار است و مختصات آن به صورت $S\left(-\frac{b}{2a}, f\left(-\frac{b}{2a}\right)\right)$ می‌باشد.

با توجه به فرض سؤال، متغیر a را برحسب متغیر x به‌دست آورده و در عبارت $y = ax$ جایگذاری می‌کنیم:

$$3x + a = 120 \Rightarrow a = 120 - 3x \Rightarrow y = ax = (120 - 3x)(x) = 120x - 3x^2$$

حال ابتدا طول رأس سهمی و سپس عرض آن را که همان بیشترین مقدار سهمی می‌باشد، به‌دست می‌آوریم:

$$y = -3x^2 + 120x \Rightarrow \text{طول رأس سهمی} : x = -\frac{120}{-6} = 20$$

$$y = -3(20^2) + (120 \times 20) = -1200 + 2400 = 1200$$

بنابراین بیشترین مقدار عبارت $y = ax$ ، برابر با ۱۲۰۰ می‌باشد.

اینجوری هم میشه

اگر مجموع دو متغیر، برابر با مقدار ثابتی باشد، بیشترین مقدار حاصل ضرب آن‌ها، هنگامی رخ می‌دهد که آن دو متغیر با هم برابر باشند.

جوابش اینه

با توجه به نکته و فرض سؤال، چون $2a + x = 120$ است، پس بیشترین مقدار $y = ax$ ، در صورتی رخ می‌دهد که $3a = x$ باشد و داریم:

$$\begin{cases} 3a = 60 \\ x = 60 \end{cases} \Rightarrow \begin{cases} a = 20 \\ x = 60 \end{cases} \Rightarrow \max(y) = 20 \times 60 = 1200$$

۱۰- پاسخ: گزینه ۱ **▲** مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * ریاضی و آمار ۱ (فصل ۲، درس ۴)

خوبه اینو بدونی

اگر در معادله سهمی $a > 0$ باشد، شکل سهمی به صورت خواهد بود. در این حالت سهمی در نقطه رأس خود دارای کمترین مقدار است و مختصات آن به صورت $S(\frac{-b}{2a}, f(\frac{-b}{2a}))$ می‌باشد.

جوابش اینه

طبق نمودار فرض سؤال، عرض رأس سهمی، برابر با -2 است، پس کافی است طول رأس سهمی را به دست آورده و در معادله سهمی جایگذاری کنیم تا عرض رأس سهمی به دست آید:

$$x = -\frac{m}{2 \times 1} = -\frac{m}{2}$$

$$-2 = -\frac{m}{2} \Rightarrow \left(-\frac{m}{2}\right)^2 + m\left(-\frac{m}{2}\right) + 2 = -2 \Rightarrow \frac{m^2}{4} - \frac{m^2}{2} + 4 = 0 \Rightarrow -\frac{m^2}{4} = -4 \Rightarrow m^2 = 16$$

$$\Rightarrow \begin{cases} m = 4 \quad \times \\ m = -4 \quad \checkmark \end{cases}$$

اگر $m = 4$ باشد، طول رأس سهمی، برابر با $x = -\frac{4}{2} = -2$ خواهد بود که با توجه به نمودار فرض سؤال، غیرقابل قبول است. درحالی‌که به‌ازای $m = -4$ ، طول رأس سهمی، برابر با $m = -\frac{-4}{2} = 2$ می‌باشد و قابل قبول است.

زبان و ادبیات فارسی

۱۱- پاسخ: گزینه ۲ **▲** مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۷)

جوابش اینه

نثر دوره سامانی ساده است، جملات کوتاه دارد، مختصر است و لغات عربی در آن، زیاد دیده نمی‌شود.

نباید سراغ اینا بری

گزینه‌های ۱ و ۴: کاربرد لغات مهجور عربی ← نثر فنی
گزینه ۳: جملات مسجع، کوتاه و آهنگین ← نثر موزون

۱۲- پاسخ: گزینه ۲ **▲** مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۷)

جوابش اینه

ترتیب سبک‌های شعر فارسی بر اساس تقسیم‌بندی ملک‌الشعرا: خراسانی یا ترکستانی - عراقی - هندی - بازگشت - مشروطه - معاصر

۱۳- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۱۰)

عبارت سؤال از «کلیله و دمنه» است. این اثر از جمله آثار فنی است که آوردن آرایه‌های ادبی فراوان، امثال و اشعار گوناگون از عربی و پارسی و اصطلاحات علمی از ویژگی‌های آن است.

گزینه ۱: با اینکه در این متن سجع وجود دارد، اما چون از نمونه «کلیله و دمنه» انتخاب شده است، نمی‌توان آن را نثر موزون نامید.
گزینه ۲: «کلیله و دمنه» اثر «نصرالله منشی» است، در حالی که توضیح این گزینه مربوط به «کشف الاسرار و عده الابرار» است.
گزینه ۴: دوره رواج نثر فنی قرن ششم هجری است.

۱۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۱۰)

نمونه دیگر از نثر موزون که تحت تأثیر خواجه عبدالله نوشته شد، کتاب تفسیر «کشف الاسرار و عده الابرار» ابوالفضل میبیدی است.

گزینه ۱: شاعران معروف آذربایجان از جمله خاقانی، نظامی و... سبک شعر فارسی (نه قالب) را از آنچه در دیگر نواحی ایران یا پیش از آنان رایج بود، متمایز ساختند.
گزینه ۲: تحول انوری در قالب غزل بود.
گزینه ۴: جمال‌الدین عبدالرزاق پیرو سبک خراسانی به شمار نمی‌رود. وی جزو شعریایی بود که در تجدید سبک تأثیرگذار بود.

۱۵- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۷)

کاربرد واژگان کهن فارسی و کم بودن لغات عربی در گزینه‌های ۱ و ۲ دیده می‌شود (مغاک، تبک) و در عبارت «به گیسوی او بر» در گزینه ۴، دو نشانه حرف اضافه برای یک متمم به کار رفته است که از ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی است. در گزینه ۳، هیچ‌کدام از ویژگی‌های سبک خراسانی دیده نمی‌شود.

۱۶- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * علوم و فنون ادبی ۱ (جامع)

شعر حکمی و اندرزی در این دوره به وجود آمد، ولی در دوره سلجوقیان به پختگی رسید.

گزینه ۲: نیمه دوم قرن ششم و اوایل قرن هفتم
گزینه ۳: نیمه دوم قرن پنجم و اوایل قرن ششم
گزینه ۴: قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم

۱۷- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۱۰)

اشتباهات گزینه ۴:

۱. اندیشه‌های دینی نیز در شعر این دوره دیده می‌شود.
۲. شاعران این دوره به جهان بدبین هستند.
۳. فرزنانگان از اوضاع زمانه ناخرسند هستند.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: دارای دو غلط می‌باشد: تا حدود نیمه دوم قرن پنجم و آغاز قرن ششم، شعر فارسی همچنان تحت تأثیر دوره سامانی و غزنوی است. بعضی شاعران این دوره ضمن تقلید، ابتکاراتی هم داشته‌اند.
گزینه ۲: یک گزاره ناصحیح دیده می‌شود: انوری و هم‌سبکان او در آوردن مضامین دقیق در غزل بسیار کوشیدند، نه نظامی.
گزینه ۳: اشتباهی ندارد.

۱۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۹)

جوابش اینه

در بیت‌های «الف» و «د» تقابل سجع‌های متوازی و متوازن دیده می‌شود:

همه جودست و سخاوت همه فضلست و کرامت	↓	↓	↓	↓
همه عدلست و کفایت همه حلمست و صلابت				

بیت «د» دارای آرایه ترصیع می‌باشد و هر ترصیع یک موازنه نیز محسوب می‌شود:

هم حرکاتش متناسب به هم	↓	↓	↓	↓
هم خطواتش متقارب به هم				

۱۹- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۹)

جوابش اینه

عمرم بشد ز بس که کشیدم جفای تو	↓	↓	↓	↓	↓
صبرم بشد ز بس که ندیدم وفای تو					

سجع‌های متوازی پی‌درپی آرایه ترصیع می‌سازند.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: بین تمامی کلمات مقابل هم سجع متوازن یا متوازی برقرار است و با توجه به اینکه همه سجع‌ها متوازی نیستند، بیت دارای موازنه است.
گزینه ۲: نه ترصیع دارد نه موازنه
گزینه ۳: «بدایح - جواهر» و «انوار - انواع» سجع متوازن دارند، پس بیت موازنه دارد، نه ترصیع.

۲۰- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۹)

جوابش اینه

در بیت ۲ تمام سجع‌های این «موازنه» متوازی‌اند؛ یعنی، علاوه بر هم‌وزنی، واج‌های پایانی آن‌ها نیز یکسان است و موازنه‌ای که همه سجع‌هایش متوازی باشد، «ترصیع» نام دارد.

نباید سراغ اینا بری

گزینه ۱: «روضه و نکهت» متوازن‌اند.
گزینه ۳: «گرز و تیغ - خورشید و بهرام» متوازن‌اند.
گزینه ۴: «دام و ذوق - وصف و دست» متوازن‌اند.

۲۱- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۹)

جوابش اینه

گزینه ۱: ترصیع دارد.
گزینه ۲: موازنه دارد. (فاقد ترصیع)

گزینه ۳:	پدر	ملک بخش	عالم	اوست
	↓	↓	↓	↓
	پسر	نیک بخت	آدم	اوست

گزینه ۴: موازنه و ترصیع ندارد. (از بعد از کلمه «غرض» دیگر کلمات روبه روی هم سجع متوازی یا متوازن ندارند.)

- در تشخیص سجع متوازی در شعر، سخت گیری قافیه را نداریم. یعنی این طور نیست که «ش» در گزینه ۱ را الحاقی در نظر گرفته و به مابقی کلمه نگاه کنیم.

۲۲- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۹)

بررسی موارد:

■ موازنه ← بیت «د» و «ه»

■ ترصیع ← بیت «ب» و «ج»

■ بیت «الف» نه موازنه دارد، نه ترصیع:

به جای دیدنشان در میان دیده سنان به جای فکر تشان در میان دل خنجر

- اگرچه هر ترصیعی موازنه است، اما گزینه ای که چهار موازنه داشته باشد نداریم، پس معلوم می شود که در این سؤال موازنه هایی که ترصیع نباشند، مدنظر است.

۲۳- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۸)

نَ	از	جُن	بَ	شا	را	م	گی	رَد	هَ	می
U	-	U	-	-	-	U	-	-	U	-
نَ	چُن	ما	تَ	با	هی	پَ	ذی	رد	هَ	می
U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-

گزینه ۱:	یا	دِ	ای	یا	می	کِ	در	گل	شن	فَ	غا	نی	دا	ش	تیم
	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-
گزینه ۲:	ا	گر	تن	د	با	دی	بَ	را	ید	ز	کنج				
	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-				
گزینه ۴:	چ	را	مط	رب	نِ	می	خا	نَد	سُ	رو	دی				
	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-				

۲۴- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۸)

ال	لا	مَ	گ	را	کِ	رو	ی	لی	لی	دی	دست
-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-	-

نباید سراغ اینا بری

گزینۀ ۲:	در	زی	ر	ل	گد	ب	کو	بُ	چون	مر	دان
	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-
گزینۀ ۳:	بگ	شا	ی	ک	مر	پ	یا	ل	بس	تان	
	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	
گزینۀ ۴:	ب	وق	تی	ک	دو	لت	ب	پی	وس	ت	با
	U	-	-	U	-	-	U	-	-	U	-

۲۵- پاسخ: گزینۀ ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۸)

جوابش اینه

موارد حذف همزه:

گزینۀ ۱: «من اگر - بوالعجب آن»

گزینۀ ۲: «زند آتش»

گزینۀ ۳: «مست ار»

۲۶- پاسخ: گزینۀ ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۸)

جوابش اینه

بررسی موارد:

(الف)	آ	نی	ک	ق	را	ر	با	ت	با	شد	ما	را
	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-	-
(ه)	هر	مَس	ت	ک	او	ب	خس	ب	دَن	دَر	مح	راب
	-	-	U	U	-	U	-	U	-	-	-	-

شکل هجایی سایر مصراع‌ها:

(ب)	ما	با	ز	د	گر	با	ر	ب	رس	تی	م	ز	غم	ها
	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
(ج)	نا	بو	د	ش	بی	شا	د	از	وص	ل	ت	ای	جا	نا
	-	-	U	U	-	-	-	-	-	U	U	-	-	-
(د)	دَر	را	ه	عش	قی	عا	ش	ق	خا	هی	ش	فا	خا	هی
	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	U

۲۷- پاسخ: گزینۀ ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۸)

جوابش اینه

چُن	دِل	ز	پ	یَت	رَف	ت	خ	طا	کر	د	س	زا	یافت
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-
دُز	دی	د	أ	گر	دی	د	ت	را	دب	د	س	زا	چیست
-	-	U	U	-	-	U	U	-	-	U	U	-	-

بررسی گزینه‌ها:

گزینۀ ۱: فقط هجاهای «کرد و دید» کشیده هستند. هجاهای پایانی را باید بلند حساب کنیم.

گزینۀ ۲: در مصراع دوم سه حرف در خط عروضی حذف می‌شوند: حروف انتهایی در کلمات «دزدیده - دیده - تو» به «دزدید - دید - ت» تبدیل می‌شوند.

گزینه ۳: در مصراع اول پنج هجای کوتاه وجود دارد. (توجه کنید که هجای کشیده وقتی به هجای بلند و کوتاه تبدیل می‌شود، نباید آن را در شمارش هجاهای کوتاه حساب کنیم.)

گزینه ۴: تق دی ر ک بر کش ت ن تا زر م ن داشت
- U U - - U U - - U U - -

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، این مصراع یک هجا نسبت به بیت صورت سؤال کمتر دارد.

۲۸- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۹)

مفهوم موارد «الف و ب»: اهمیت توجه به امور باطنی انسان و نه ظاهر او.

بررسی سایر موارد:

مفهوم مورد «ج»: باطن عاشق برخلاف ظاهرش پریشان است و در این بیت صحبتی از اهمیت توجه به باطن نشده است.

مفهوم مورد «د»: توصیف مردم از سراینده شعر

۲۹- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: استدلال * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۱۰)

مفهوم عبارت سؤال: انواع بلا بر سر من می‌بارد و خطر و مصیبت هر لحظه در راه من قرار دارد، اما من نباید اختیار و کنترل خود را از دست بدهم. این معنی و مفهوم در بیت ۳ نیز تکرار شده است: «از هر طرف موج بر کشتی برخورد می‌کند و دریا سهمگین و خطرناک است (بلاها و فتنه‌ها بر سر من می‌بارند). در این زمان است که ناخدای کشتی باید سکان و فرمان کشتی را محکم در دست بگیرد (دل از دست ندهد/ آرامش خود را حفظ کند).»

گزینه ۱: اگر شادی از من سراغ بگیرد بخاطر این است که به اشتباه نزد من نیاید (فلاکت و بیچارگی شاعر).

گزینه ۲: از دست تقدیر و روزگار بلاهای زیادی می‌بارد و من ابلهانه به سرپناه شیشه‌ای (محل ناامن) پناه برده‌ام.

گزینه ۴: من کسی نیستم که از تقدیر و بازی روزگار حرف شنوی داشته باشم و خواری بکشم و اگر تقدیر مخالف میل من باشد، آن را به هم خواهم ریخت.

۳۰- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * علوم و فنون ادبی ۱ (درس ۹)

مفهوم صورت سؤال از پایین به بالا صعود کردن است و مفهوم بیت گزینه ۱ از بالا به پایین سقوط کردن است.

گزینه ۲: از چاله به چاه افتادن - اسیر بودن دل عاشق در زلف معشوق

گزینه ۳: مدح شاه و هجو دشمنان او

گزینه ۴: افتادگی و فروتنی موجب کمال می‌شود.

- دقت کنید که صورت سؤال از ما تقابل معنایی می‌خواهد و این به این معنا نیست که باقی ابیات لزوماً باید با بیت صورت سؤال قرابت معنایی داشته باشند.

علوم اجتماعی

۳۱- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۹)

- فرد با آموزش‌های اساسی و ماندگاری که در خانواده می‌بیند، اولین و مهم‌ترین آشنایی‌ها را با جهانی که در آن متولد شده است، پیدا می‌کند.
- فتوت‌نامه‌ها نوعی منشور شغلی بودند که عبارت بود از دستورالعمل‌هایی که اهل هر حرفه برای خود داشتند.

۳۲- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۹)

- به مجموعه فعالیت‌هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می‌گیرد، کنترل اجتماعی می‌گویند.
- اقتناع، روشی است که به‌واسطه آن، فرهنگ در افراد درونی می‌شود.
- به فرایندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می‌کند و مسیری که برای شکل‌گیری هویت اجتماعی افراد طی می‌شود، جامعه‌پذیری (فرهنگ‌پذیری) می‌گویند.
- به رفتارهایی که برخلاف عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای جامعه هستند، کژروی اجتماعی می‌گویند.

۳۳- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۹)

فرایند جامعه‌پذیری همیشه به‌طور کامل انجام نمی‌گیرد و با موفقیت همراه نیست.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۹)

۳۴- پاسخ: گزینه ۳

■ اقتناع:

- ۱) روش درونی کردن فرهنگ است.
 - ۲) هرچه قدرت اقتناع یک فرهنگ بیشتر باشد، افراد کنش‌ها و اعمال متناسب با آن فرهنگ را بهتر انجام می‌دهند.
 - ۳) فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از قدرت اقتناعی بیشتری برخوردارند.
- امر به معروف و نهی از منکر:
- ۱) نقش مهمی در فرایند جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی دارد.
 - ۲) دارای آثار فردی و اجتماعی و نتایج معنوی و دنیوی بسیاری است.
 - ۳) دارای روش‌های تبلیغی، تشویقی و تنبیهی است.
 - ۴) در برخی سطوح، همگانی و در برخی سطوح، وظیفه سازمان‌های رسمی و حکومتی است.

۳۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۰)

در جوامع فئودالی غربی، موقعیت اجتماعی افراد به رابطه آن‌ها با زمین بستگی داشت. برخی ارباب و گروهی رعیت بودند. در این جوامع، طبقه‌ای از مردم عادی هم وجود داشت که نه اشراف بودند و نه رعیت. به همین دلیل از آن‌ها به طبقه سوم یاد می‌شد که شامل صراف، بنا، کفاش و... بود. این طبقه هویت منفی و پست داشت و از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود؛ ولی به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۰)

۳۶- پاسخ: گزینه ۴

- در جامعه آبارتاید، تحرک اجتماعی صعودی صرفاً برای یک نژاد خاص فراهم است.
- در یک جهان دینی و معنوی، هویت‌هایی که ابعاد متعالی و الهی انسان را نفی کنند، به رسمیت شناخته نمی‌شوند.
- در یک جهان سکولار، هویت دینی و معنوی افراد نمی‌تواند بروز و ظهور اجتماعی داشته باشد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۰)

۳۷- پاسخ: گزینه ۱

- تحرک اجتماعی می‌تواند «صعودی، نزولی و افقی» و از طرف دیگر می‌تواند «درون‌نسلی یا میان‌نسلی» باشد. با این اوصاف به سراغ گزینه‌ها می‌رویم:
- گزینه ۱: تحرک اجتماعی میان‌نسلی صعودی - تحرک اجتماعی درون‌نسلی افقی - تحرک اجتماعی درون‌نسلی نزولی
- گزینه ۲: تحرک اجتماعی میان‌نسلی صعودی - تحرک اجتماعی میان‌نسلی افقی - تحرک اجتماعی میان‌نسلی نزولی
- گزینه ۳: تحرک اجتماعی درون‌نسلی صعودی - تحرک اجتماعی درون‌نسلی افقی - تحرک اجتماعی میان‌نسلی صعودی
- گزینه ۴: تحرک اجتماعی میان‌نسلی افقی - تحرک اجتماعی درون‌نسلی صعودی - تحرک اجتماعی میان‌نسلی نزولی
- در جوامعی که رده‌بندی موقعیت‌های اجتماعی براساس سرمایه اقتصادی است، محرومان با انسداد اجتماعی مواجه‌اند. نکته: مسدود بودن راه ارتقا و تحرک اجتماعی صعودی را «انسداد اجتماعی» می‌گویند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۱)

۳۸- پاسخ: گزینه ۱

- هویت فرهنگی جهان اجتماعی تا زمانی که عقاید و ارزش‌های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جهان اجتماعی و برای آن‌ها مهم باشد، دوام می‌آورد. هرگاه عقاید و ارزش‌ها اهمیت و اعتبار خود را نزد اعضای جهان اجتماعی از دست بدهند، دوام هویت فرهنگی با چالش‌هایی مواجه می‌شود.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۱)

۳۹- پاسخ: گزینه ۲

- تغییرات اساسی که جهان اجتماعی را به جهان اجتماعی دیگر تبدیل می‌کند، تحول فرهنگی نام دارد.
- هنگامی که عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های سازنده هویت فرهنگی جهان اجتماعی مورد تردید قرار گیرند، تزلزل فرهنگی رخ می‌دهد.
- بحران هویت زمانی است که جهان اجتماعی توان حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی را نداشته باشد.
- اگر جهان اجتماعی از پاسخ‌گویی به نیازهای طبیعی، جسمانی یا فطری و معنوی انسان‌ها باز بماند، جهان اجتماعی دچار مرگ شده است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۱)

۴۰- پاسخ: گزینه ۳

- تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی تعارض فرهنگی است. اگر این روند تا جایی پیش برود که اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزه لازم و کافی نداشته باشند و در عمل بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی تزلزل فرهنگی بروز می‌کند.
- علل درونی تحولات فرهنگی یا به ابداعات و نوآوری‌های مثبت و منفی افراد و اعضای جهان اجتماعی مربوط می‌شود یا به کاستی‌ها و بن‌بست‌های موجود در هویت فرهنگی جهان اجتماعی باز می‌گردد.
- جهان اجتماعی که نشاط زندگی را از دست بدهد، با انواع مختلف آسیب‌ها مانند یأس، ناامیدی و خودکشی افراد روبه‌رو می‌شود. نکته:

- عمل نکردن جهان اجتماعی متناسب با نیازهای معنوی و روحی افراد
 - پاسخ ندادن جهان اجتماعی به پرسش معنای زندگی و مرگ
 - رسیدن جهان اجتماعی به پوچ‌انگاری
- منجر می‌شود به ← از دست دادن نشاط زندگی و روبه‌رو شدن با یأس، ناامیدی و خودکشی

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس‌های ۱۰ و ۱۱)

۴۲- پاسخ: گزینه ۲

- پدیرش معیار فایده‌مندی توسط عموم مردم، منجر به پیدایش فرهنگ فایده‌گرایی شد.
- هویت اجتماعی افراد، محصول عضویت گروهی آن‌هاست.
- کاستی و خلأ معنوی، دانشمندان و متفکران اجتماعی را به بازاندیشی درباره بنیان‌های عقیدتی و ارزشی جهان اجتماعی فرا می‌خواند و آن‌ها را برای عبور از مرزهای هویت فرهنگی آن تشویق می‌کند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۲)

۴۲- پاسخ: گزینه ۱

- اگر جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های خود، با جهان‌های اجتماعی دیگر تعامل و دادوستد داشته باشد و در محدودهٔ هنجارها و شیوهٔ زندگی، عناصری را از جهان اجتماعی دیگر بگیرد و در صورت لزوم، تغییرات لازم را در آن‌ها پدید آورد، زمینهٔ گسترش و پیشرفت خود را فراهم می‌آورد.
- اگر جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند، دادوستد فرهنگی به لایه‌های عمیق آن سرایت می‌کند.
- در صورتی که جهان اجتماعی به مرور زمان، به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند، دچار تحولات هویتی می‌شود.
- جهان اجتماعی‌ای که در مسیر تحولات هویتی، ارزش‌ها و عقاید جهان اجتماعی دیگری را قبول کند، به آن ملحق می‌شود.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۲)

۴۳- پاسخ: گزینه ۲

- جهان اجتماعی مشرکانهٔ اساطیری و جهان اجتماعی سکولار و دنیوی، آدمی را نه تنها از حقیقت جهان، بلکه از حقیقت خود نیز بیگانه می‌کند.
- اگر جهان اجتماعی فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار ازخودبیگانگی تاریخی می‌شود.
- جهان اجتماعی خودباخته به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می‌دهد، بنابراین نه می‌تواند فرهنگ گذشتهٔ خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد و نه می‌تواند آن را رها کند و از آن بگذرد و به جهان اجتماعی دیگری که مبهوت و مقهور آن شده است، ملحق شود. از اینجا رانده و از آنجا مانده!
- امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی، عرصهٔ مهم‌ترین منازعهٔ هویتی می‌گردد.
- نکته: امروزه رسانه‌ها و فضای مجازی تعامل فرهنگی را از سطح محققان و مولدان فرهنگی به عموم کاربران و مصرف‌کنندگان فرهنگی منتقل کرده‌اند.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس ۱۲)

۴۴- پاسخ: گزینه ۴

- بررسی عبارتهای نادرست:
- ب) حالت‌های مختلف گم‌شدگی، نه تنها برای افراد، بلکه برای گروه‌ها، ملت‌ها، امت‌ها و جهان‌های اجتماعی نیز ممکن است.
- ج) امروزه، رسانه‌ها و فضای مجازی، تعامل فرهنگی را از سطح محققان و مولدان فرهنگی به عموم کاربران و مصرف‌کنندگان فرهنگی منتقل کرده است.
- د) غرب‌زدگی جوامع غیرغربی، مهم‌ترین مانع تعامل آن‌ها با جهان غرب است.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * جامعه‌شناسی ۱ (درس‌های ۱۱ و ۱۲)

۴۵- پاسخ: گزینه ۱

- مرعوب قدرت سیاسی و اقتصادی غرب شدن جوامع غیرغربی ← علت ← خودباختگی فرهنگی (غرب‌زدگی)
- در زبان سانسکریت به معنی «انسان مقدس» است و مثالی از مرگ جهان اجتماعی است ← مفهوم ← مرتاض
- جهان اسلامی در مواجهه با فرهنگ یونان و روم باستان، تنها عناصر عقلی این دو فرهنگ را اخذ کرد ← پیامد ← اهمیتی که اسلام برای عقل و عقلانیت قائل است.
- نکته: مرگ یک جهان اجتماعی هنگامی رخ می‌دهد که با وجود به‌کارگیری تمامی ظرفیت‌های خود، از پاسخ‌گویی به نیازهای طبیعی و جسمانی یا فطری و معنوی انسان‌ها باز می‌ماند.

زبان عربی

۴۶- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۶)

سیروا: بگردید، سیر کنید (رد گزینه‌های ۱ و ۴) // فانظروا: پس بنگرید (رد سایر گزینه‌ها) // کیف کان: چگونه بود، چگونه بوده است (رد گزینه ۴) // عاقبة الدین من قبل: سرانجام پیشینیان (رد سایر گزینه‌ها)

۴۷- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۷)

يُنْقَلُ: منتقل می‌شود (فعل مجهول) (رد سایر گزینه‌ها) // مِنَ الْآبَارِ: از چاه‌ها (رد گزینه ۴) // إِلَى الْمَصَافِي: به پالایشگاه‌ها (رد سایر گزینه‌ها) // الْأَنْبِيَاءِ: لوله‌ها (رد گزینه ۴)

۴۸- پاسخ: گزینه ۳ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۶)

النَّمُو المَلْحُوظ لِبِلَادِنَا: رشد قابل ملاحظه کشور ما، رشد چشمگیر کشورمان (رد گزینه ۲) // يُسَبَّبُ: موجب می‌شود، باعث می‌شود (رد گزینه‌های ۲ و ۴) // أَنْ نَحْصِلَ: که به دست آوریم، که کسب کنیم (رد گزینه‌های ۱ و ۲) // مِنَ السِّيَاحَةِ: از گردشگری (رد سایر گزینه‌ها)

۴۹- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۵)

قَدْ اسْتَعَانَ: کمک گرفته‌اند (رد گزینه‌های ۲ و ۳) // تَنْبَعَثُ: فرستاده می‌شود، ارسال می‌شود (رد گزینه ۴) // عِيُونَ الْأَسْمَاكِ: چشم‌های ماهیان (رد گزینه ۴) // حَتَّى يَسْتَفِيدُوا: تا استفاده کنند (رد گزینه‌های ۲ و ۳) // إِثَارَةٌ: روشن کردن (رد گزینه‌های ۳ و ۴)

۵۰- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۷)

لِلْوَحَاةِ التَّحْذِيرِيَّةِ ...: تابلوهای هشدارآمیز (هشداردهنده) ... دارند (رد گزینه ۳) // تُحَذَّرُ الْمَوَاطِنِينَ: به شهروندان هشدار می‌دهند (رد گزینه ۳) // تُصَنِّعُ: ساخته می‌شود، ساخته می‌شوند (رد گزینه‌های ۱ و ۲) // يُحْصَلُ: به دست می‌آید، حاصل می‌شود (رد سایر گزینه‌ها)

۵۱- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * عربی، زبان قرآن ۱ (درس‌های ۵، ۶ و ۷)

ترجمه درست گزینه ۱: «او شما را از زمین پدید آورد و خواستار آباد کردن آن از شما شد.»

۵۲- پاسخ: گزینه ۱ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس‌های ۶ و ۷)

ترجمه گزینه‌ها:

گزینه ۱: بندر: مکانی در ساحل دریا است که در آن فرآورده‌های نفت به دست می‌آید! * (این توضیح مربوط به کلمه «المصفاى»: پالایشگاه است.)

گزینه ۲: کائوچو: از فرآورده‌های نفت است که در تولید برخی کالاها استفاده می‌شود! ✓

گزینه ۳: صادر کردن: فرستادن کالاها به کشورهای دیگر! ✓

گزینه ۴: دماسنج: وسیله‌ای برای اطلاع از درجه حرارت جسم و جو! ✓

۵۳- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس‌های ۵، ۶ و ۷)

ترجمه گزینه‌ها:

- گزینه ۱: نورانی کردن، عدم وجود نور در مکان است! *
 گزینه ۲: مکان‌های خاص استخراج نفت، پالایشگاه‌ها نامیده می‌شوند! *
 گزینه ۳: روز تعطیل روزی است که هیچ‌کس از خانه‌اش خارج نمی‌شود! *
 گزینه ۴: داروخانه‌دار، شخصی است که داروها را می‌فروشد! ✓

۵۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: استدلال * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۵)

ترجمه آیه عبارت سؤال: «آیا مردم را به نیکی فرمان می‌دهید و خود را فراموش می‌کنید؟!»
 آیه شریفه بیانگر این مفهوم است که «فرمان به نیکی کافی نیست و انجام آن نیز مهم است»، اما گزینه ۳ اشاره به راه رستگاری در زندگی دارد.

۵۵- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۵)

شکل صحیح خطا در سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: للمخاطب ← للغائبة
 گزینه ۲: مبنی ← معرب/ فاعل و مرفوع ← خبر و مرفوع
 گزینه ۴: مبنی ← معرب

۵۶- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۶)

در گزینه ۴ «أنتن» و «ی» ضمیر، «کیف» اسم پرسشی و «أولئک» اسم اشاره هستند که همگی کلمه‌های مبنی محسوب می‌شوند.
 کلمات معرب در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: التلمیذتان- الفستق گزینه ۲: المهرجان گزینه ۳: العُمال

۵۷- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۶)

«سائحين» اعراب نصب به «بإیاء» دارد (منصوب است)؛ چون مفعول برای فعل متعدی «رأینا: دیدیم» است. همان‌طور که می‌دانیم، کلمه مثنی در حالت نصب، «ین» می‌گیرد.

نکته: حرکت فتحه بر روی «ن» در واژه «المُهَنْدِسُونَ» دلیل بر نصب نیست و این کلمه فاعل و مرفوع به «واو» است.

۵۸- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۶)

در این گزینه «العُلَماء» مبتدا و مرفوع است. «الصّالِحون» هم صفت آن است و بنابراین باید به شکل مرفوع، یعنی «الصّالِحون»، بیاید؛ زیرا صفت در اعراب از موصوف خود پیروی می‌کند و چون در اینجا جمع مذکر سالم است؛ با «واو» مرفوع می‌شود.

۵۹- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۵)

در گزینه ۴ جمله فعلیه داریم و جمله اسمیه‌ای وجود ندارد که خبر داشته باشیم.

خبر در سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: صَعِبٌ («تَصَدِيقٌ» مبتدا است).
 گزینه ۲: عِبَادَةٌ («النَّظَرُ» مبتدا است).
 گزینه ۳: هَمَلِكُ («أَكْثَرُ» مبتدا است).

۶۰- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * عربی، زبان قرآن ۱ (درس ۵)

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: «الرَّزَقُ»: مبتدا/ «يُكَلِّفُ»: تَكْلِيف می‌کند»: خبر از نوع جمله فعلیة

گزینه ۲: «الإجابة»: مبتدا/ «صفة»: خبر از نوع جمله اسمیة

گزینه ۳: «الرياضة»: مبتدا/ «مفيدة»: خبر از نوع جمله اسمیة

گزینه ۴: «اولئك»: مبتدا/ «رجال»: خبر از نوع جمله اسمیة

تاریخ

۶۱- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: کاربرد * تاریخ ۱ (درس ۱۰)

در روزگار مهرداد دوم، سفرانی از سوی چین به ایران آمدند و در پی این سفرها بود که روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد.

۶۲- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * تاریخ ۱ (درس ۱۱)

خسروانوشیروان با استفاده از نیروی دریایی، یمن را از اشغال حبشیان که از سوی امپراتوری روم شرقی (رقیب ساسانیان) حمایت می‌شدند، نجات داد و باب‌المنذب و خلیج عدن را به تسلط خود درآورد.

۶۳- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * تاریخ ۱ (درس ۹)

اگرچه هخامنشیان از لشکرکشی به یونان، موفقیت نظامی چندانی به‌دست نیاوردند، اما دولت-شهرهای یونانی تا زمان تسلط مقدونیان بر آن کشور، همچنان حکومت ایران را به‌عنوان بزرگ‌ترین قدرت جهانی می‌شناختند و به آن احترام می‌گذاشتند. حکومت هخامنشی نیز، نقش فعالی را در روابط دولت-شهرهای یونانی، به‌خصوص در جریان جنگ‌های پلوپونزی ایفا کرد.

۶۴- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * تاریخ ۱ (درس ۱۰)

حکومت ساسانی برای جلوگیری از غارتگری اعراب، حکومتی دست‌نشانده به ریاست اعراب لخمی (لخمیان) در جنوب غربی ایران به مرکزیت شهر حیره تأسیس کرد.

۶۵- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * تاریخ ۱ (درس ۱۱)

در دوران ساسانیان، مدارس به نام ارتشتارستان وجود داشت که در آن به افراد آموزش نظامی داده می‌شد.

۶۶- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * تاریخ ۱ (درس ۱۲)

هرم اجتماعی ترسیم‌شده، متعلق به دوره اشکانیان است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * تاریخ ۱ (درس ۱۱)

۶۷- پاسخ: گزینه ۴

پادشاهان هخامنشی، به ویژه داریوش یکم، ادعا می‌کردند که به خواست اهوره‌مزدا به مقام پادشاهی دست یافته‌اند و به یاری او بر کشور فرمان می‌راندند. این ادعا به نوعی به حکومت آنان جنبه دینی می‌داد و مردم را تشویق و ترغیب به فرمان‌برداری از آنان می‌کرد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * تاریخ ۱ (درس ۱۲)

۶۸- پاسخ: گزینه ۲

نظام طبقاتی جامعه ایران در عصر ساسانی تحت تأثیر دو عامل گسترش یافت و تثبیت شد. عامل اول، تأسیس حکومت مرکزی قدرتمندی بود که خاندان ساسانی با توسعه تشکیلات اداری و دیوانی به وجود آوردند. عامل دوم، رسمیت یافتن دین زرتشتی و افزایش نفوذ و اختیارات موبدان بود.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * تاریخ ۱ (درس ۱۲)

۶۹- پاسخ: گزینه ۲

در آثار و متون دینی و حقوقی مربوط به دوره ساسانی و قرون نخستین اسلامی، مطالب و گزارش‌هایی وجود دارد که دلالت بر حقوق اجتماعی و اقتصادی زنان در آن دوران دارد.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * تاریخ ۱ (درس ۹)

۷۰- پاسخ: گزینه ۳

بررسی سایر موارد:
ب) رؤسای قبایل، یکی از بزرگان مادی به نام دهیوک که به اشتباه دیاکو می‌خوانند را به پادشاهی برگزیدند.

جغرافیا

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * جغرافیای ایران (درس ۶)

۷۱- پاسخ: گزینه ۴

دریاچه‌های دائمی: دریاچه ارومیه، زریبار (زریوار) غرب مریوان در استان کردستان، پربشان (فامور) و مهارلو (استان فارس) نکته: در قله بعضی از کوه‌های آتشفشانی مانند سبلان هم دریاچه‌های کوچکی وجود دارند که آب آن‌ها از ذوب برف‌ها تأمین می‌شود، اما به دلیل سرمای ناشی از ارتفاع اغلب مواقع سال یخ بسته است.
دریاچه‌های فصلی: دریاچه مسیله در قم، نیریز در فارس، هامون در سیستان و بلوچستان و جازموریان بین دو استان کرمان و سیستان و بلوچستان.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * جغرافیای ایران (درس ۶)

۷۲- پاسخ: گزینه ۱

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۲) کانون آبگیر با بیش از ۵۰۰ میلی‌متر بارش در حداقل هشت ماه از سال، کانون دائمی نام دارد.
گزینه ۳) کانون‌های اتفاقی بیشتر در کوهستان‌های نزدیک به مناطق گرم و خشک مشاهده می‌شوند.
گزینه ۴) کانون آبگیری که ذخیره برف خود را تا ابتدای ماه‌های گرم سال حفظ کند، فصلی محسوب می‌شود.

۷۳- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * جغرافیای ایران (درس ۶)

با توجه به ناهمواری‌ها و جهت آن‌ها، هرچه از غرب به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کمتر می‌شود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: بیشتر بارش‌ها در اواخر پاییز تا اوایل بهار صورت می‌گیرد.

گزینه ۲: رودهایی که از کوهستان‌های برف‌گیر تغذیه می‌شوند، دائمی (نه فصلی) هستند.

گزینه ۳: مقدار آب رودهای مناطق خشک در سال‌های مختلف متفاوت (نه نسبتاً یکسان) است.

۷۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جغرافیای ایران (درس ۶)

دریای عمان دارای ویژگی‌ها و قابلیت‌های منحصر به فرد است؛ از جمله جنس ساحل، عمق مناسب دریا و عدم نیاز به استفاده از آبراه. در اطراف دریاچه ارومیه املاح و رسوباتی است که برای درمان امراض پوستی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۷۵- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * جغرافیای ایران (درس ۷)

رشد مطلق جمعیت از فرمول زیر به دست می‌آید:

$$-۱ = \frac{(۲۰۰,۰۰۰ - ۱۵۰,۰۰۰) - (۳۰۰,۰۰۰ - ۱۰۰,۰۰۰)}{۲۵,۰۰۰,۰۰۰} \times ۱۰۰ = \frac{\text{مهاجرت} \pm (\text{میزان مرگومیر} - \text{میزان مولید})}{\text{کل جمعیت}} \times ۱۰۰ = \text{رشد مطلق جمعیت}$$

چون مجموع میزان مرگومیر و خروج مهاجران از کشور، بیشتر از مجموع میزان مولید و ورود مهاجران به کشور بوده است، لذا نرخ رشد مطلق جمعیت، منفی است.

۷۶- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * جغرافیای ایران (درس ۷)

نکته قابل توجه در مهاجرت این است که اعضای یک خانواده با هم به دنیا نمی‌آیند و با هم از دنیا نمی‌روند (مگر در سوانح)، ولی اغلب، اعضای خانوارها با هم مهاجرت می‌کنند و حتی در مواردی، چندین خانواده یا کلیه ساکنان یک محل یا منطقه به خاطر عامل یا عوامل مشترک، جابه‌جا می‌شوند. به همین خاطر، مطالعه مهاجرت در بحث تغییرات جمعیت مهم است.

۷۷- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: استدلال * جغرافیای ایران (درس ۷)

مهاجرت روستاییان به شهر که باعث جذب نیروی انسانی جوان از روستا به شهر می‌شود که یکی از انواع مهاجرت داخلی است. این مهاجرت در اقتصاد کشور با از دست دادن نیروی کار روستا و افزایش جمعیت فعال اقتصادی شهر، خود را نشان می‌دهد. مهاجرت بر مکان مبدأ و مقصد اثر می‌گذارد. تغییرات به وجود آمده بر ترکیب سنی و جنسی، قیمت زمین و مسکن، اشتغال و... قابل مشاهده است.

۷۸- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * جغرافیای ایران (درس ۸)

پس از ورود آریاییان به فلات ایران و در نخستین مرحله زندگی اجتماعی، یک آبادی کوچک را «ویس» و آبادی بزرگ‌تر را «گئو» می‌نامیدند. بعدها در عصر هخامنشیان، داریوش کشور را به سی شهر بی که همان شهر می‌باشد، تقسیم کرد و برای هر یک از آنان مأمورینی گماشت که آن‌ها را شهربان و به یونانی «ساتراپ» می‌گفتند. در دوران سلوکیان کشور به ۷۲ بخش تقسیم شد. قسمت‌های حکومت هخامنشی در حکومت اشکانیان یا پارت‌ها ادامه داشت. در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * جغرافیای ایران (درس ۸)

۷۹- پاسخ: گزینه ۱

در دوره عباسیان، قلمرو جغرافیایی آن‌ها به واحدهایی تحت عنوان «ایالت» تقسیم‌بندی می‌شد که در مجموع به ۳۱ ایالت می‌رسید. در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه. در دوره قاجاریه ایران به چهار ایالت و دوازده ولایت تقسیم شد. این ایالت‌ها عبارت بودند از: آذربایجان، کرمان و بلوچستان، فارس و بنادر، خراسان و سیستان

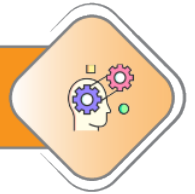
▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * جغرافیای ایران (درس ۸)

۸۰- پاسخ: گزینه ۴

در سال ۱۳۱۶ با تصویب قانون تقسیمات کشوری، ایران به ده استان که نام هر استان یک عدد بود و ۴۹ شهرستان تقسیم شد.

منطق

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: کاربرد * منطق (درس ۷)

۸۱- پاسخ: گزینه ۱

نکته: تضاد بین قضایای کلیه تعریف شده است، پس قضایای جزئی متضاد ندارند.
بررسی گزینه‌ها:
گزینه ۱: صورت منطقی این قضیه بدین شکل است: «هر کاری دارای وقتی است» و چون موجبه کلیه است، عکس مستوی آن موجبه جزئی خواهد بود که فاقد تضاد است.
گزینه ۲: عکس مستوی سالبه کلیه، می‌شود سالبه کلیه و متضاد دارد.
گزینه ۳: نقیض موجبه جزئی، می‌شود سالبه کلیه و متضاد دارد.
گزینه ۴: نقیض سالبه جزئی، می‌شود موجبه کلیه و متضاد دارد.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * منطق (درس ۷)

۸۲- پاسخ: گزینه ۴

قضیه سالبه جزئی صادق، عکس لازم‌الصدق ندارد اما در مواردی می‌تواند عکس صادق داشته باشد. مثلاً وقتی رابطه «الف» و «ب» عموم و خصوص من وجه یا تباین باشد. در این دو حالت، دو قضیه عکس «بعضی الف ب نیست» و «بعضی ب الف نیست» که کمیت و کیفیت یکسان دارند، هر دو صادق‌اند. اما اگر رابطه «الف» و «ب» تساوی باشد، هیچ‌گاه این دو قضیه صادق نخواهند بود (رد گزینه ۱) و اگر رابطه «الف» و «ب» عموم و خصوص مطلق باشد، بسته به اینکه «الف» عام است یا «ب» فقط یکی از این دو قضیه صادق خواهد بود (رد گزینه‌های ۲ و ۳).

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: کاربرد * منطق (درس ۸)

۸۳- پاسخ: گزینه ۱

چون «کودک» که حد وسط است، موضوع مقدمه اول و محمول مقدمه دوم است، شکل چهارم می‌شود.

گزینه ۲: «بازیگوش» که حد وسط است، محمول مقدمه اول و موضوع مقدمه دوم است، پس شکل اول می‌شود.
گزینه ۳: «بازیگوش» که حد وسط است، در هر دو مقدمه محمول است، پس شکل دوم می‌شود.
گزینه ۴: «کودک» که حد وسط است، در هر دو مقدمه موضوع است، پس شکل سوم می‌شود.

۸۴- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * منطق (درس ۸)

شرط اول اعتبار قیاس، سالبه نبودن هر دو مقدمه است (رد گزینه‌های ۲ و ۴). همچنین شرط دوم این است که حد وسط در هر دو مقدمه علامت منفی نگیرد، اما اگر هر دو مقدمه موجبه جزئی باشند، همه اجزای مقدمات از جمله حد وسط، منفی می‌گیرند و قیاس نامعتبر می‌شود (رد گزینه ۱). ولی هر دو مقدمه می‌توانند در یک قیاس معتبر، موجبه کلی باشند؛ مثل:

هر الف⁺ ب⁻ است.

هر ب⁺ ج⁺ است.

∴ هر الف⁺ ج⁻ است.

۸۵- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: کاربرد * منطق (درس ۸)

قاعده تعیین مقدمه اول و دوم این است که موضوع نتیجه در هر مقدمه‌ای که باشد آن مقدمه، مقدمه اول و محمول نتیجه در هر مقدمه‌ای باشد آن مقدمه، مقدمه دوم است.

حالا در قیاس «هر الف ب است، هیچ ج الف نیست پس هیچ ج ب نیست.» موضوع نتیجه که «ج» است در «هیچ ج الف نیست» آمده است، پس این مقدمه، مقدمه اول است و محمول نتیجه هم که «ب» است در «هر الف ب است» آمده است، پس این مقدمه، مقدمه دوم است. حد وسط این قیاس هم «الف» است که اگر دقت کنیم متوجه می‌شویم که «الف» به‌عنوان حد وسط در مقدمه اول، محمول و در مقدمه دوم موضوع است یعنی این قیاس، شکل اول است، اما این قیاس از شرایط اعتبار، شرط اول را دارد یعنی هر دو مقدمه قیاس، سالبه نیست. شرط دوم را هم دارد یعنی حد وسط در هر دو مقدمه، علامت منفی ندارد، اما شرط سوم را ندارد یعنی «ب» که در نتیجه مثبت هست در مقدمه دوم منفی است، پس این قیاس، شرط سوم معتبر بودن قیاس را ندارد و نامعتبر است.

- برای اعتبار قیاس باید دو قانون و سه شرط برقرار باشد:
- قانون ۱: حد وسط در مقدمات قیاس به‌صورت لفظی و معنایی تکرار شده باشد.
- قانون ۲: اگر یکی از مقدمات قیاس سالبه باشد، نتیجه نیز سالبه است.
- شرط ۱: حداقل یکی از مقدمات موجبه باشد.
- شرط ۲: علامت حد وسط حداقل در یکی از مقدمات مثبت باشد.
- شرط ۳: اگر علامت موضوع یا محمول در نتیجه مثبت بود، علامت آن مفهوم در مقدمات نیز باید مثبت باشد.

۸۶- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: دانش * منطق (درس ۹)

در قضیه حملی به ثبوت یا نفی یک مفهوم برای مفهومی دیگر حکم می‌شود و در قضیه شرطی به اتصال یا انفصال میان دو نسبت حکم می‌شود.

۸۷- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * منطق (درس‌های ۷ و ۸)

- زمانی موضوع و محمول یک قضیه علامت منفی می‌گیرند که به‌ترتیب سور قضیه، جزئی و کیفیتش ایجابی باشد. یعنی قضیه، موجبه جزئی باشد.

- گزینه ۱: متضاد هر قضیه‌ای، کلی است نه جزئی.
- گزینه ۲: متداخل سالبه، می‌شود سالبه.
- گزینه ۳: نقیض موجبه جزئی، سالبه کلی است.
- گزینه ۴: عکس مستوی موجبه کلی، می‌شود موجبه جزئی.

۸۸- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * منطق (درس ۷)

با توجه به صورت سؤال قبل از اینکه عکس مستوی ساخته شود، قضیه به دست آمد یا موجه جزئی بوده یا موجه کلیه: حالت اول یعنی، متضاد متناقض قضیه‌ای «بعضی الف ب است» باشد، که این امکان پذیر نیست، زیرا رابطه تضاد میان قضایای کلیه است و متضاد هیچ قضیه‌ای جزئی نیست. حالت دوم یعنی، متضاد متناقض قضیه‌ای «هر الف ب است» باشد، که در این صورت باید متناقض قضیه «هیچ الف ب نیست» را به دست بیاوریم که می‌شود «بعضی الف ب است». پس پاسخ قضیه موجه جزئی است.

۸۹- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * منطق (درس ۸)

«اشتراک لفظ» زمانی است که دو لفظ شکل و آوای یکسان اما معنای متفاوت داشته باشند. مانند دوش به معنای دیشب و دوش به معنای کتف و شانه. اگر چنین لفظی در دو مقدمه یک قیاس با دو معنای متفاوت به کار رود، اشتراک لفظ، موجب مغالطه «عدم تکرار حد وسط» شده است.

– حد وسط تنها نقش ارتباطی میان دو مقدمه استدلال دارد و در نتیجه استدلال حذف می‌شود.

۹۰- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * منطق (درس ۸)

وقتی گفته می‌شود یک قیاس به دلیل داشتن همه شرایط اعتبار قیاس، معتبر است یعنی به فرض سالم بودن مواد قیاس الزاماً به نتیجه درست منجر می‌شود. اما وقتی گفته می‌شود قیاسی نامعتبر است نه درست بودن نتیجه و نه غلط بودن نتیجه، ضروری و قطعی نیست یعنی ممکن است به نتیجه درست رسید و یا به نتیجه غلط رسید. به عبارت دیگر صدق و کذب نتیجه لزوماً ارتباط مستقیم با اعتبار قیاس ندارد.

۹۱- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * منطق (درس ۸)

شرط دوم معتبر بودن قیاس این است که حد وسط حداقل در یکی از مقدمات علامت مثبت داشته باشد. در قضایای موجه، محمول علامت منفی دارد. بنابراین در شکل دوم قیاس که حد وسط در هر دو مقدمه محمول است، علامت حد وسط در هر دو مقدمه منفی خواهد بود. بنابراین شرط دوم اعتبار قیاس رعایت نخواهد شد. در بقیه اشکال اگر هر دو مقدمه کلیه باشند، شرط دوم حتماً رعایت خواهد شد.

۹۲- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * منطق (درس ۷)

عکس مستوی قضیه «هیچ الف ب نیست»، قضیه «هیچ الف ب نیست» می‌باشد و چون این قضیه لازم‌الصدق است، متداخل جزئی آن یعنی قضیه «بعضی ب الف نیست» هم قطعاً صادق است؛ بنابراین گزینه ۲ مغالطه ایهام انعکاس ندارد.

– مغالطه ایهام انعکاس زمانی رخ می‌دهد که قواعد مربوط به عکس مستوی رعایت نشود، یعنی مثلاً موجه کلیه به موجه جزئی عکس نشود، یا جابه‌جایی موضوع و محمول به درستی انجام نشود و یا برای سالبه جزئی عکس لازم‌الصدق در نظر گرفته شود.

۹۳- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * منطق (درس ۹)

هرچه پیش آید خوش آید = هر اتفاقی بی هیچ قید و شرطی، خوشایند است؛ پس پیام شرطی ندارد چون نسبتی به نسبت دیگر مشروط نشده است.

با توجه به نکته فوق و قانون کیفیت نتیجه (یک مقدمه سالبه است) و شرط اول اعتبار (هر دو مقدمه سالبه نیستند)، نتیجه می‌گیریم که حتماً یک مقدمه سالبه کلیه و دیگری موجه کلیه است (رد گزینه ۱). بنابراین می‌توانیم مقدمه دوم را سالبه فرض کنیم تا گزینه ۲ هم رد شود:

هر الف + ج - است.	هر الف + ج - است.
هیج + نیست.	هیج + نیست.
هیج الف + ب + نیست.	هیج الف + ب + نیست.

برای تأیید نادرستی
گزینه ۲، قیاس را از
شکل اول می‌گیریم ←

قیاس از شکل اول و معتبر است و مقدمه دوم آن سالبه است (رد گزینه ۲ و تأیید نادرستی گزینه ۳).
هیج ج + ب + نیست. ←

اقتصاد

۹۶- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * اقتصاد (درس ۸)

الف) یکی از پیامدهای منفی افزایش نرخ بیکاری، افزایش هزینه‌های جاری دولت می‌باشد و همچنین به دلیل عدم اشتغال مردم و کاهش مالیات بر درآمد، دولت بخش عمده‌ای از درآمد مالیاتی خود را دست می‌دهد.
ب) در فقر نسبی، معیار سنجش، در نواحی و زمان‌های مختلف متفاوت بوده و به وضعیتی که شخص در آن قرار دارد مرتبط می‌شود.

۹۷- پاسخ: گزینه ۴ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: استدلال * اقتصاد (درس ۸)

- رابطه قیمت و عرضه «مستقیم» است و رابطه قیمت و تقاضا «معکوس».

بررسی گزینه‌ها:
گزینه ۱: در این نقطه، میزان دستمزد زیاد است، پس عرضه نیروی کار نیز زیاد خواهد بود.
گزینه ۲: در این نقطه، دستمزد کارگران نسبت به دستمزد تعادلی بیشتر است نه کمتر که نتیجه آن کاهش دستمزد خواهد بود.
گزینه ۳: در این نقطه به علت زیاد بودن دستمزد، تقاضای نیروی کار کم است.
گزینه ۴ با مازاد عرضه نیروی کار مواجه هستیم که منجر به کاهش قیمت‌ها می‌شود تا بازار به تعادل برسد.

۹۸- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * اقتصاد (درس‌های ۸ و ۹)

الف) دولت برای مقابله و کنترل تورم باید میزان عرضه کالاها را افزایش دهد. دولت به دو روش می‌تواند عرضه را افزایش دهد: روش اول آن است که ظرفیت‌های تولیدی را افزایش دهد؛ اما از آنجاکه این روش معمولاً زمان‌بر است، دولت‌ها ترجیح می‌دهند از طریق افزایش واردات، بازار را تنظیم کنند.

ب) بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: در صورت وجود بیکاری، نقطه تولید، زیر منحنی مرز امکانات تولید قرار خواهد گرفت.
گزینه‌های ۲ و ۳: صحیح هستند.
گزینه ۴: اینکه هر گونه تغییر باعث بدتر شدن وضعیت تولید شود مربوط به وضعیت «کارایی» است در حالی که در صورت وجود منابع بیکار، نیازمند حرکت از زیر منحنی مرز امکانات تولید به روی آن هستیم، که معنایش عدم استفاده حداکثری از منابع تولید است.

۹۹- پاسخ: گزینه ۲ ▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * اقتصاد (درس ۸)

با توجه به اطلاعات جدول، ابتدا جمعیت افراد ۱۵ سال به بالا را حساب می‌کنیم؛ چون هم افراد زیر ۱۵ سال و هم افراد ۱۵ سال به بالا هر دو مجهول هستند، پس افراد زیر ۱۵ سال = x و افراد ۱۵ سال به بالا = $3x$

جمعیت ۱۵ سال به بالا + جمعیت زیر ۱۵ سال = جمعیت کل

$$\text{میلیون نفر } 11 = x = \frac{44}{4} \Rightarrow 4x = 44 \Rightarrow x + 3x = 44 : \text{جمعیت افراد زیر ۱۵ سال}$$

(ب)

میلیون نفر $33 = 3 \times 11 =$ جمعیت افراد زیر ۱۵ سال $\times 3 =$ جمعیت افراد ۱۵ سال به بالا

جمعیت فعال جامعه نیز از این راه به دست می آید.

$$30 = 33 - 3 = \text{جمعیت غیرفعال} - \text{جمعیت ۱۵ سال به بالا} = \text{جمعیت فعال}$$

الف) همچنین در جدول عنوان شده جمعیت شاغلین از جمعیت بیکار ۶ میلیون نفر بیشتر است و چون جمعیت بیکار هم مثل جمعیت شاغل مجهول است، پس:

$$y + 6 = y + 6 = \text{جمعیت بیکار} = \text{جمعیت شاغل} \Rightarrow y = y$$

$$30 = y + y + 6 = \text{جمعیت شاغل} + \text{جمعیت بیکار} = \text{جمعیت فعال}$$

$$2y = 30 - 6 \Rightarrow 2y = 24 \Rightarrow y = 12 \text{ میلیون نفر}$$

$$\text{میلیون نفر } 18 = 12 + 6 = \text{جمعیت شاغل}$$

و در نهایت نرخ اشتغال را به دست می آوریم:

$$\text{نرخ اشتغال (ج)} = \frac{\text{جمعیت شاغل}}{\text{جمعیت فعال}} \times 100 = \frac{18}{30} \times 100 = 60\%$$

▲ مشخصات سؤال: ساده * حیطة: استدلال * اقتصاد (درس ۹)

۱۰۰- پاسخ: گزینه ۴

- در اعمال سیاست‌های انبساطی، دولت اوراق مشارکت را از مردم خریداری می کند.

فروش اوراق مشارکت از جمله سیاست‌های انقباضی است که منجر به کاهش پول نقد در بازار شده و در کاهش تورم مؤثر است.

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * اقتصاد (درس ۹)

۱۰۱- پاسخ: گزینه ۳

الف) در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می تواند وسیله مناسبی برای پرداخت آینده نیز باشد. خرید اقساطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی از همین نوع است.

ب) فرد همواره باید مقداری پول را برای رفع نیازهای آینده خود نگهداری کند که این امر بیانگر وظیفه پول در پس انداز و حفظ ارزش است.

ج) نقش اصلی پول در مبادلات، آسان سازی مبادله است و در این عبارت نیز، پول به عنوان وسیله پرداخت، باعث سهولت در معامله شده است.

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * اقتصاد (درس ۹)

۱۰۲- پاسخ: گزینه ۲

$$100 \times \frac{\text{سطح عمومی قیمت‌های ابتدای سال} - \text{سطح عمومی قیمت‌های انتهای سال}}{\text{سطح عمومی قیمت‌های ابتدای سال}} = \text{فرمول محاسبه نرخ تورم}$$

$$\text{درصد } 25 = \frac{2050}{8200} \times 100 = \frac{10250 - 8200}{8200} \times 100 = \text{نرخ تورم عراق}$$

$$\text{درصد } 15 = \frac{60}{100} \times 25 = \text{نرخ تورم اردن}$$

$$\text{درصد } 30 = 2 \times 15 = \text{نرخ تورم سوریه}$$

$$774,000 = 100x - 2,580,000 \Rightarrow 100x = 3,354,000 \Rightarrow \frac{x - 25800}{25800} \times 100 = 30 \Rightarrow \text{سطح عمومی قیمت‌ها در انتهای سال در سوریه}$$

$$x = 33,540 \Rightarrow 100x = 3,354,000 \Rightarrow 100x = 2,580,000 + 774,000$$

$$1,265,000 = 115x \Rightarrow 1,265,000 - 100x = 15x \Rightarrow \frac{126500 - x}{x} \times 100 = 15 \Rightarrow \text{سطح عمومی قیمت‌ها در ابتدای سال در اردن}$$

$$x = \frac{1,265,000}{115} = 11,000$$

۱۰۳- پاسخ: گزینه ۲

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * اقتصاد (درس‌های ۱۰ و ۱۱)

بررسی عبارات نادرست:

- استقلال اقتصادی، به معنای قطع ارتباط با کشورهای دیگر نیست و هر کشوری برای پیشرفت، به تعامل منطقی با کشورهای دیگر نیاز دارد.
- تورم در شرایطی رخ می‌دهد که تقاضا بر عرضه فزونی یابد.
- کل حجم پول موجود در کشور، نقدینگی آن کشور به‌شمار می‌رود.

۱۰۴- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * اقتصاد (درس ۱۰)

بررسی گزینه‌های نادرست:

- گزینه ۲: جبران کاستی‌ها مربوط به دوره قاجار و حضور گسترده دولت مربوط به پهلوی است.
- گزینه ۳: شکل‌گیری اقتصاد یکپارچه و مستقل مربوط به نیمه اول صفویه است.
- گزینه ۴: در نیمه اول دوره صفویه اقتصاد ایران بسیار قدرتمند تلقی می‌شد.

۱۰۵- پاسخ: گزینه ۳

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: دانش * اقتصاد (درس‌های ۹ و ۱۰)

- الف) ثروت یا دارایی افراد، در صورتی با افزایش پول بیشتر می‌شود که تورم ثابت بوده و ارزش پول تغییری نکند؛ به همین دلیل بخش «الف» در گزینه‌های ۲ و ۳ درست و در گزینه‌های ۱ و ۴ نادرست است.
- ب) مبادلات پایایی = مبادلات تهاتری
- ج) در بخش اقتصادی قانون اساسی، بر آموزه‌هایی همچون اقتصاد مردمی، نفی سلطه بیگانگان و استقلال اقتصادی، حقوق اقتصادی شهروندان و عدالت اقتصادی تأکید شده است.

۱۰۶- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * اقتصاد (درس ۱۱)

بررسی موارد:

۱. خدماتی مثل لوله‌کشی، خلبانی، رانندگی و معاینه پزشکی هم، تولیدند و در محاسبه لحاظ می‌شوند.
۲. تولید ناخالص داخلی تنها شامل کالای نهایی تولیدشده در همان سال است و شامل فروش اقلام دست‌دوم نمی‌شود.
۳. تولیدات همه شرکت‌ها و افرادی که در ایران فعالیت می‌کنند باید لحاظ شود، حتی اگر متعلق به خارجی‌ها باشد.
۴. تولیدات ایرانیان در خارج از کشور چون داخل مرزهای ایران نیست، محاسبه نمی‌شود.
۵. نباید کالا و خدمات واسطه‌ای را محاسبه کنیم (رب کالای نهایی و گوجه کالای واسطه است) چراکه در این صورت دوبار محاسبه کرده‌ایم.
۶. کار بدون دستمزد نباید محاسبه گردد.
۷. این کار گرچه در خانه انجام شده، در مقابل پول بوده و باید در ارزش تولیدات محاسبه شود.

۱۰۷- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: کاربرد * اقتصاد (درس ۱۱)

برای محاسبه تولید ناخالص داخلی باید تمامی تولیداتی را که اولاً نهایی هستند، ثانیاً داخل مرزهای کشور انجام شده‌اند و ثالثاً دست‌دوم نیستند را محاسبه کنیم. به همین دلیل ردیف سوم به دلیل واسطه‌ای و دست دوم بودن و ردیف چهارم به دلیل وقوع تولید در خارج از کشور محاسبه نمی‌شوند؛ بنابراین:

$$۲۶۶ \text{ میلیارد ریال} = ۳۲ \text{ میلیارد ریال} + ۴۵ \text{ میلیارد ریال} + ۱۸۹ \text{ میلیارد ریال} = \text{تولید ناخالص داخلی}$$

برای محاسبه تولید ناخالص داخلی سرانه، باید تولید ناخالص داخلی را بر میزان جمعیت تقسیم کنیم؛ بنابراین:

$$\text{ریال } ۵۳۲۰ = \frac{۲۶۶ \text{ میلیارد ریال}}{۵۰ \text{ میلیون نفر}} = \frac{\text{تولید ناخالص داخلی}}{\text{جمعیت}} = \text{تولید ناخالص داخلی سرانه}$$

۱۰۸- پاسخ: گزینه ۴

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: دانش * اقتصاد (درس ۱۱)

۱. رشد یک مفهوم کمی است؛ نه کمی - کیفی

۲. اگر جمعیت در طول زمان رشد کند، به طور کلی عرضه نیروی کار هم افزایش می یابد؛ اما افزایش میزان تولید کالا و خدمات نیاز به عوامل دیگری نیز دارد و صرف افزایش جمعیت موجب افزایش قدرت تولید کشور نخواهد شد.

۳. افزایش شاخص رشد یک کشور را معمولاً با افزایش درآمد آن کشور معادل در نظر می گیرند؛ نه افزایش منابع.

۱۰۹- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: متوسط * حیطة: استدلال * اقتصاد (درس ۱۱)

- رشد اقتصادی باعث می شود منحنی مرز امکانات تولید انتقال یافته و به سمت راست - بالا جابه جا شود.

برای دستیابی به رشد در آینده، لازم نیست همه موضوعات زمان حال فدا شوند بلکه بعضی از آن ها باید فدا شوند.

۱۱۰- پاسخ: گزینه ۱

▲ مشخصات سؤال: دشوار * حیطة: کاربرد * اقتصاد (درس ۱۱)

سری اول اعداد، بیانگر میزان اسمی تولید ناخالص داخلی و سری دوم اعداد بیانگر میزان واقعی تولید ناخالص داخلی می باشند.
(الف)

$$100 \times \frac{\text{تولید ناخالص اسمی سال قبل} - \text{تولید ناخالص اسمی سال مورد نظر}}{\text{تولید ناخالص اسمی سال قبل}} = \text{نرخ رشد اسمی سال مورد نظر نسبت به سال قبل}$$

$$\text{نرخ رشد اسمی سال دوم} = \frac{46250 - 37000}{37000} \times 100 = \frac{9250}{37000} \times 100 = \frac{25}{100} \times 100 = 25\%$$

(ب)

$$100 \times \frac{\text{تولید ناخالص واقعی سال قبل} - \text{تولید ناخالص واقعی سال مورد نظر}}{\text{تولید ناخالص واقعی سال قبل}} = \text{نرخ رشد واقعی سال مورد نظر نسبت به سال قبل}$$

$$\text{نرخ رشد واقعی سال سوم} = \frac{49728 - 41440}{41440} \times 100 = \frac{8288}{41440} \times 100 = \frac{20}{100} \times 100 = 20\%$$